

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

МІЖ

НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ,

ТА

НАЦІОНАЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

СТОСОВНО

СПІВРОБІТНИЦТВА У РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ
РИНКІВ КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ (далі - «Меморандум») між Національним банком України (далі - «НБУ») та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі - «Комісія») кожна із яких окремо надалі йменується «Сторона», а разом - «Сторони»;

ОСКІЛЬКИ НБУ та Комісія визнають важливість розвитку ринків капіталу в Україні та зацікавлені в аналізі та здійсненні реформ, які можуть підвищити потенціал ринків капіталу, створення передумов для побудови цілісного та прозорого ринків капіталу, а також з метою зниження системних ризиків;

ОСКІЛЬКИ НБУ та Комісія погоджуються координувати свої зусилля у досягненні зазначених цілей та зацікавлені у максимальній інтенсифікації цього процесу;

БЕРУЧИ до уваги Комплексну програму розвитку фінансового сектору України на період до 2020 року та звіт міжнародної компанії з управлінського консалтингу Oliver Wyman, підготовлений в рамках проекту щодо модернізації та консолідації пост-трейдингової інфраструктури в Україні, що фінансується ЄБРР (далі – Звіт Oliver Wyman)¹ Сторони дійшли до такого порозуміння:

Стаття 1

Цілі

Розвиток потужних ринків капіталу має вирішальне значення для довгострокової фінансової стабільності, оскільки він сприяє залученню капіталу та забезпеченню ліквідності безпечним чином, у національній валюті та без створення зайвого навантаження на часто обмежені можливості фінансового сектора.

Стратегія реформи фінансового сектору має передбачати:

- підтримку розвитку та функціонування ринків капіталу в Україні в довгостроковій перспективі;
- імплементацію відповідних положень законодавства Європейського Союзу (зокрема CSDR², MiFID³) та міжнародних стандартів, зокрема принципів IOSCO щодо функціонування інфраструктури ринків капіталу⁴, та відповідних практик країн – членів ЄС;

¹ Є додатком до цього Меморандуму

² REGULATION (EU) No 909/2014 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 July 2014 on improving securities settlement in the European Union and on central securities depositories and amending Directives 98/26/EC and 2014/65/EU and Regulation (EU) No 236/2012 // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014R0909-20160701&qid=1495557352824&from=EN>

³ DIRECTIVE 2004/39/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 21 April 2004 on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02004L0039-20110104&qid=1496923646559&from=EN>

⁴ Principles for financial market infrastructures issued by the CPSS and IOSCO // <http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

- підтримку трансформації та консолідації інфраструктури ринків капіталу базуючись на принципах “розумності витрат” та “розумності строку” реалізації;
- збереження можливості оновленої інфраструктури ринків капіталу забезпечувати виконання існуючих функцій та обслуговування існуючих клієнтів з паралельним наданням можливості запровадження нових послуг та залучення нових клієнтів на всіх типах регульованих ринків та за всіма видами фінансових інструментів та товарів (зокрема встановлення повнофункціональних кореспондентських відносин з центральними депозитаріями та центральними контрагентами країн ЄС);
- забезпечення відповідності оновлених інформаційних технологій, що забезпечуватимуть функціонування інфраструктури ринків капіталу, сучасним міжнародним стандартам (щодо функціональності та захищеності), які будуть забезпечувати можливість безперервного функціонування інфраструктури ринків капіталу за умови зростання обсягів операцій;
- забезпечення побудови оновленої інфраструктури ринків капіталу здатної функціонувати на принципах операційної беззбитковості.

Стаття 2

Принципи функціонування цільової моделі інфраструктури ринків капіталу

НБУ та Комісія підтверджують, що вони прагнуть розвинути місцевий ринок капіталу згідно з цільовою моделлю інфраструктури ринків капіталу, відображеною у Звіті Oliver Wyman, що складатиметься з двох елементів – клірингового та депозитарно-розрахункового.

Реформування клірингового елемента інфраструктури ринків капіталу здійснюватиметься виходячи з наступного:

1. Визначення клірингової моделі, що імплементуватиметься в Україні, виходячи із поточного стану ринків капіталу, беручи до уваги проблеми, ризику, потреби ринку та його учасників, їх вимоги та можливості (доступ до послуг “регіональних CCP” та/або “light CCP”), з поетапним запровадженням вимог CSDR⁵ та EMIR⁶.
2. Поетапне впровадження плану заходів з реформування клірингового елемента інфраструктури виходячи з її довгострокової моделі, запропонованої у Звіті Oliver Wyman.
3. Визначення клірингової діяльності як діяльності із визначення зобов’язань, що підлягають виконанню за правочинами, підготовки документів та інформації для проведення розрахунків. При цьому, діяльність Центрального контрагента передбачатиме набуття взаємних прав та обов’язків сторін правочинів щодо цінних паперів, зобов’язання за якими допущені до клірингу, а також створення системи гарантій з виконання зобов’язань за правочинами.

⁵ REGULATION (EU) No 909/2014 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 July 2014 on improving securities settlement in the European Union and on central securities depositories and amending Directives 98/26/EC and 2014/65/EU and Regulation (EU) No 236/2012 // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014R0909-20160701&qid=1495557352824&from=EN>

⁶ REGULATION (EU) No 648/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 4 July 2012 on OTC derivatives, central counterparties and trade repositories // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:02012R0648-20170103&from=EN>

4. Скасування монополії на забезпечення здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та монополії на провадження клірингової діяльності.
5. Практичне запровадження можливості проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів за різними принципами (DVP, FOP, FD тощо) без збереження монополії на здійснення таких розрахунків.
6. Визначення клірингової діяльності як такої, що не може поєднуватись з іншими видами діяльності, зокрема діяльністю з проведення грошових розрахунків за правочинами або діяльністю банківської установи (за виключенням її провадження в окремих випадках Центральним депозитарієм).

Реформування депозитарно-розрахункового елементу інфраструктури ринків капіталу здійснюватиметься виходячи з наступного:

1. Забезпечення того, що основні функціональні, технологічні та регуляторні передумови для консолідації існуючих депозитаріїв (НБУ та НДУ) будуть досягнуті.
2. Практичного запровадження поліваріантної моделі проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів за принципом «поставка проти оплати» в режимі T+0, T+1, T+2 ... T+n.
3. Забезпечення на законодавчому рівні доступу Центрального депозитарію цінних паперів до Системи електронних платежів НБУ з метою забезпеченням ним проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.
4. Забезпечення оновлення технологій, що використовуватимуться Центральним депозитарієм для обліку цінних паперів та проведення розрахунків щодо них

НБУ та Комісія також сприятимуть усуненню конфлікту інтересів шляхом дотримання принципу розмежування функцій з регулювання операцій в межах інфраструктури ринків капіталу та функцій з управління корпоративними правами центральних елементів інфраструктури, зокрема щодо таких суб'єктів – Центральний депозитарій цінних паперів та осіб, що здійснюють клірингову діяльність.

НБУ та Комісія намагатимуться віддавати пріоритет цим напрямкам розвитку та вчинятимуть конкретні дії для здійснення заходів за ключовими пріоритетами, за погодженням між Сторонами, зокрема забезпечення нагляду за функціонуванням інфраструктури ринків капіталу відповідно до стандартів та принципів IOSCO⁷, зокрема MMoU IOSCO⁸.

Сторони націлені на спільну роботу, спрямовану на координацію зусиль у цій важливій діяльності у строки визначені у Звіті Oliver Wyman.

Стаття 3

Цільова модель клірингового елементу інфраструктури ринків капіталу

Кліринговий елемент інфраструктури ринків капіталу передбачатиме наступне:

⁷ Principles for financial market infrastructures issued by the CPSS and IOSCO // <http://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

⁸ MULTILATERAL MEMORANDUM OF UNDERSTANDING CONCERNING CONSULTATION AND COOPERATION AND THE EXCHANGE OF INFORMATION // <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD386.pdf>

1. Можливість приєднання до послуг “регіонального ССР” та/або започаткування функціонування “полегшеного центрального контрагента” (light CCP) відповідно до запропонованої у Звіті Oliver Wyman моделі, при цьому законодавчо встановлені вимоги до такого light CCP повинні дозволити ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» виконувати такі функції.
2. Обов’язкове залучення ССР до проведення розрахунків виключно за договорами, що укладаються на ринку заявок фондових бірж.
3. Кліринг за договорами щодо цінних паперів через центрального контрагента відбуватиметься за адресними угодами на фондових біржах та за позабіржовими договорами опціонально за бажанням сторін угоди.
4. Створення змішаної моделі клірингу, що передбачатиме можливість використання різних механізмів забезпечення виконання зобов’язань, серед яких:
 - a. 100% попереднє депонування для забезпечення операції з цінними паперами;
 - b. часткове забезпечення операцій з цінними паперами із створенням системи управління ризиками та гарантій;
5. Побудова повнофункціональної системи ризик-менеджменту, здатної, належним чином, оцінити кредитний ризик контрагенту, включаючи:
 - a. початкові ліміти та створення і функціонування гарантійного фонду;
 - b. правила та умови набуття членства в кліринговій системі;
 - c. чіткі та прозорі правила та процедури на випадок дефолту учасника системи.
6. Подальший розвиток клірингового елемента інфраструктури ринків капіталу відбуватиметься у довгостроковій перспективі відповідно до міжнародних та європейських стандартів і передбачатиме, зокрема, забезпечення доступу до українського ринку капіталу іноземних клірингових установ та можливість провадження ними клірингової діяльності в Україні.

Стаття 4

Цільова модель депозитарно-розрахункового елемента інфраструктури ринків капіталу

Депозитарно-розрахунковий елемент інфраструктури ринків капіталу елементів передбачатиме наступне:

1. Збереження можливості використання існуючої моделі проведення розрахунків за принципом «поставка цінних паперів проти оплати» через 100% попереднє депонування коштів/паперів до поки така модель користуватиметься суттєвим попитом на ринку.
2. Запровадження НБУ та НДУ для ринку в якості базового способу здійснення розрахунків за принципом «поставка цінних паперів проти оплати» (за всіма видами цінних паперів) способу побудованого на інформаційній взаємодії між СЕП НБУ та депозитарієм.
3. Об’єднання депозитарію Національного банку та НДУ має відбутися після реалізації технологічних передумов для безперешкодного функціонування об’єднаного депозитарію, а також після виконання інших необхідних передумов (зокрема,

можливості проведення всього спектру монетарних операцій Національним Банком України).

4. Надання Центральним депозитарієм цінних паперів послуг, що супроводжують широкий спектр корпоративних подій емітентів цінних паперів (у тому числі забезпечення передачі інформації про всі корпоративні події емітентів через депозитарну систему України, можливість проведення загальних зборів акціонерів та власників облігацій, а також обмін інформацією між емітентом та власником цінних паперів через депозитарну систему України) за економічно обґрунтовану плату.
5. Модифікацію структури рахунків в цінних паперів що має передбачати можливість відкриття:
 - a. іноземними фінансовими посередниками - рахунків номінальних утримувачів для обліку прав на цінні папери їх клієнтів на обох рівнях депозитарної системи;
 - b. депозитарною установою за розпорядженням власника рахунку в цінних паперах власника - рахунку на рівні депозитарію цінних паперів (депозитарна установа здійснює управління відповідним рахунком).
6. Тендерні закупівлі та наступну імплементацію в Центральному депозитарії нового стабільного, захищеного та гнучкого програмного комплексу для депозитарного обліку, що має відповідати всім вимогам учасників системи та міжнародним стандартам.
7. Структура учасників оновленої інфраструктури передбачатиме:
 - ведення Центральним депозитарієм рахунків в цінних паперів депозитарних установ, інших видів рахунків в цінних паперах, передбачених законом
 - ведення Національним банком України для проведення грошових розрахунків в грошах НБУ рахунків в грошах виключно банків та центральних контрагентів.
 - можливість іншим учасникам отримувати доступ до послуг щодо розрахунків в грошах НБУ через банки
 - можливість іншим учасникам отримувати доступ до послуг ЦД через депозитарні установи..

Стаття 5

Корпоративні дії необхідні для запровадження цільової моделі інфраструктури ринків капіталу

НБУ та Комісія як основні мажоритарні акціонери ПАТ «Національний депозитарій України» та ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» підтверджують, що вони координуватимуть та спрямовуватимуть свої дії як акціонерів зазначених акціонерних товариств наступним чином:

1. ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» відмовиться від банківської ліцензії та перестане вести банківські рахунки учасників розрахунків, натомість забезпечуючи аналітичний облік грошових коштів задепонованих для здійснення таких розрахунків, що буде врегульовано на рівні законодавства в межах діяльності центрального контрагента.

2. НБУ вийде зі складу акціонерів ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» в результаті обміну належних йому акцій на акції додаткової емісії ПАТ «Національний депозитарій України» або у інший спосіб.
3. В ПАТ «Національний депозитарій України» та ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» мають бути запроваджені найкращі стандарти і практики корпоративного управління.
4. НБУ та Комісія сприятимуть максимальній ефективності ведення бізнесу ПАТ «Національний депозитарій України» та ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» з метою забезпечення їх операційної беззбитковості та залучення стратегічного інвестора до складу акціонерів товариств.
5. НБУ та Комісія для уникнення конфлікту інтересів мають на меті передати управління корпоративними правами ПАТ «Національний депозитарій України» та ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» до інших державних органів .
6. Внесення необхідних змін до законодавства з метою скасування вимог щодо участі держави та Національного банку України у капіталі ПАТ «Національний депозитарій України» та ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках», а так само обмежень щодо участі стратегічного інвестора у капіталі зазначених юридичних осіб.

Стаття 6

Повідомлення

Будь-які сповіщення чи інші повідомлення, що надаються згідно з цим Меморандумом, повинні надсилатися контактним особам за наступними адресами або за іншими адресами, які Сторони визначають шляхом повідомлення інших Сторін:

Для НБУ:

Адреса: вул. Інститутська, 9, м. Київ-8, 01601

До уваги: пана Смолія Якова Васильовича

Факс: +38 (044) 230-20-33, 253-77-50

Електронна пошта: Yakiv.Smolii@bank.gov.ua, Oleg.Churiy@bank.gov.ua,
Mykola.Selekhman@bank.gov.ua, Andrii.Suprun@bank.gov.ua

Для Комісії:

Адреса: вул. Московська, 8, корп. 30, м. Київ-610, 01010, Україна

До уваги: пана Хромаєва Тимура Заурбековича

Факс: +38 (044) 254 25 70, 254 23 31

Електронна пошта: timur.khromaev@nssmc.gov.ua, d.tarabakin@nssmc.gov.ua,
maksym.libanov@nssmc.gov.ua

Стаття 7

Прикінцеві положення

Цей Меморандум відображає погляди та наміри Сторін щодо співробітництва на не ексклюзивній основі, висловлені добросовісно, але без створення жодних правових зобов'язань або прийняття на себе жодної відповідальності з боку будь-якої з них. Окрім того, жодна третя сторона не отримуватиме жодних правових вигод у зв'язку з цим Меморандумом.

Сторони розуміють і погоджуються, що жодне положення в цьому Меморандумі не є і не може розглядатися як пропозиція, обіцянка чи зобов'язання з боку будь-якої Сторони щодо фінансування в повному або частковому обсязі будь-якої діяльності або проекту, що визначені в цьому Меморандумі або згідно з ним.

У разі виявлення можливостей, конкретні механізми такої діяльності або проекту повинні бути узгоджені Сторонами. Кожна зі Сторін самостійно нестиме свої витрати, що виникають в результаті реалізації цього Меморандуму, якщо у відповідних окремих угодах не вказано інше.

Жодне положення в цьому Меморандумі не обмежуватиме прав Сторін на укладення меморандумів або досягнення домовленостей з іншими сторонами стосовно будь-якого заходу, проекту або галузі співробітництва, на які поширюється цей Меморандум.

Будь-які спори, що виникають або пов'язані з тлумаченням або застосуванням будь-якого положення цього Меморандуму про взаєморозуміння, будуть вирішуватися шляхом дружніх консультацій.

Цей Меморандум набирає чинності з дати його підписання останньою зі Сторін і залишається чинним до тих пір, поки будь-яка зі Сторін не повідомить інші Сторони в письмовій формі про свій намір щодо припинення дії цього Меморандуму. У такому випадку, цей Меморандум припиняє дію через тридцять днів після отримання такого повідомлення відповідними Сторонами.

Цей Меморандум може бути змінено за взаємною письмовою згодою Сторін.

НА ПОСВІДЧЕННЯ ЧОГО, НБУ та Комісія кожен із яких діє через свого уповноваженого представника, підписали цей Меморандум про взаєморозуміння в двох примірниках українською мовами.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ:

Підпис: _____

Ім'я: Смолій Яків Васильович

Посада: в.о. Голови НБУ

Дата:

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ:

Підпис: _____

Ім'я: Хромаєв Тимур Заурбекович

Посада: Голова НКЦПФР

Дата: